Spelmännen mot Karin Juel: M.T. 26.8.1945

Folkmusiken försvarar väl sin plats i vårt musikliv

När Karin Juel i ett kåseri i MT för jämnt en vecka sedan tog upp frågan om den svenska folkmusiken i radio, utslungade hon en brandfackla som satte många goda spelmäns sinnen i brand. Diskussionen om de s. k. bondlåtarnas berättigande i svensk radio och överhuvud taget fick genast liv, och långt in i musikerkretsar har man visat intresse för saken. MT kan för dagen berika debatten med några inlägg från de många, som mycket starkt håller på folkmusiken och som anser att vi har all anledning att slå vakt om den som en kulturtradition.

Spelmännen själva vill naturligtvis inte på något sätt dela de synpunkter som Karin Juel gjorde sig till tolk för. De anser tvärtom att det här rör sig om ett angrepp, som de har all anledning att skarpt protestera mot. Och när de protesterar gör de det med värme och övertygelse:

— Jag blev djupt förvånad, när jag tog del av Karin Juels anatema över våra folklåtar och allmogemusikens utövare här i Sverige, säger spelmanstorparen G u s t a f L o d i n i Älvsjö. Jag kan inte tycka att det är riktigt att på detta sätt ironisera över vår spelmanstradition. Sedd ur allmän synpunkt torde det vara mycket fler elakheter som kan sägas om den negermusik, som exekveras på våra dansbanor. Inte minst kan man anmärka på den s. k. dansrytm, efter vilken ungdomarna går omkring med veritabel likbjudarmin. Har man varit med på en lövklädd loge en riktig folkfest och deltagit i dansen till musik av två fiolgnidande spelmän, får man nog ganska snart revidera sin uppfattning att folkmusiken saknar markerad rytm och endast är ett evigt gnällande. Det är alltid farligt att generalisera, ty omdömet blir så lätt orättvist. Om Karin Juel vill höra hur folkmusik skall låta, skall jag passa på och inbjuda henne till Katrineholm den 2 september, då Sörmlands spelmansförbund har sin stämma, eller också till restaurang Fjädern den 9 samma månad, då Stockholms spelmansgille har sin uppspelning. Undrar just om inte det skall förändra mycket av hennes syn på saken.

Som spelman och entusiastisk beundrare av den svenska folkmusiken tycker jag ju att Radiotjänst har tillmätt tiden för snålt för folkmusiken. Det är ledsamt att höra hur låtarna skall behöva spelas med 100 kilometers hastighet i timmen för att tiden skall räcka till. Och till sist är det klart att folkmusiken får bedömas för vad den är. Den passar inte alla kategorier människor, men den är omtyckt av stora befolkningsskikt på landsorten, slutar hr Lodin.

Värd att respektera i rätt miljö.

Så talar alltså de djupt upprörda spelmännen. Men även sakkunskapen på musikens område är beredd att dra en lans för vår svenska folkmusik och säger att den har en berättigad plats i vårt musikliv och alltså även i radio.

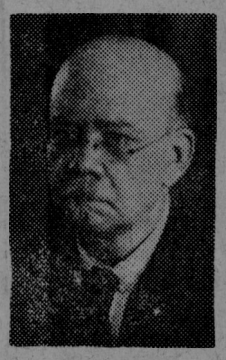

Tobias Norlind.

— Man kritiserar folkmusiken i radio, säger professor T o b i a s N o r l i n d, men man glömmer vilka människor den musiken riktar sig till. Radiotjänst måste ju rikta sig till alla, och därför är folkmusiken med på programmet. För övrigt måste jag säga att det är förvånansvärt många bildade kretsar, kanske inte så mycket i städerna som på landsbygden, som sätter ett kolossalt värde på folkmusiken. Det är alltså inte bara den så kallade "allmogen", som är glad åt den.

När spelmännen opponerar sig mot den häftiga kritiken av folkmusiken, anser jag det berättigat, ty i rätt miljö är vår folkmusik värd att respekteras fullt ut lika mycket som kulturmusiken. Men den får givetvis inte blandas med den senare. Bach och Händel är ingalunda någon lämplig ram. Låt nu vara att "låtarna" sociologiskt sett riktar sig till en viss grupp människor. De är dock ett kulturminne, och varför döda det? Det är väl ganska trevligt att traditionen lever kvar.

Vad sedan gäller nyckelharpan är det väl inte mycket att göra väsen av. Det är så få som kan spela det instrumentet nu. Det har dött ut, och det är bara vårt land som har det kvar. Det är uttryck för en kuriositet på musikens område och jag tycker faktiskt att det är roligt om den kan leva kvar, slutar professor Norlind.

Musikaliskt och etnografiskt värdefull.

En som är upprörd ända in i själen är ordföranden i Sveriges fiolbyggareförbund, själv gammal spelman och bildare av de flesta spelmansförbund i Sverige, hr E r n s t G r a n h a m m a r. Han anser att Karin Juels artikel var sårande och samtidigt svårförstådd.

— Jag tycker det är beklagligt, säger han, att en sådan konstnärinna har en så snedvriden uppfattning om svensk tonkonst i folklig stil. Det finns ju inget land i världen som kan uppvisa motstycke till den svenska folkliga musiken. I sin förnäma egenart belyser den vår allmoges psyke och känslovärld, den är både musikaliskt och etnografiskt värdefull för vår nationella egenart, om man nu törs tala om någon sådan. Att man tycker att alla låtar liknar varandra måste bero på ofullständig musikänsla, anser jag. Jag tror inte att de verkligt kunniga och förstående musikälskarna applåderar en nedsabling av folkmusiken. Under senare år har folkmusiken haft en stor framgång landet över och må så vara att det blivit en nagel i ögat på många. Men jag hoppas att Radiotjänst även i fortsättningen skall tillfredsställa olika smakriktningar och ha folkmusiken kvar på programmet, slutar hr Granhammar.

● Vid vaktombytet på söndagen spelar Livregementets till häst musikkår: 1) Potpurri ur op:ten Vita hästen av R. Benatzky. 2) El Relicario, i arrangemang av Gustav Svensson. 3) Under blågul fana, marsch av Victor Widqvist. Högvakten utgår ur första tygkompaniet.